Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piaț mare, Tărgulŭ
Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Tărgulŭ
Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena
R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administrațiune, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtu abonamentele câtu și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 240. Brașovŭ, Sâmbătă, 30 Octomvre (11 Noemvre) 1893.

Căsătoria civilă și guvernulŭ ungurescŭ.

Brașovŭ, 29 Octomvre.

Ministru-președinte Wekerle s'a reîntorsŭ alaltăerĭ séra dela Viena aducêndŭ cu sine în cele din urmă și resoluțiunea prea înaltă, prin care monarchulŭ îșĭ dă consêmțêmêntulŭ ca sĕ se presenteze dietei și proiectulŭ de lege privitorŭ la căsătoria civilă.

Guvernulŭ ungurescŭ a raportatŭ o victoriă, dér a raportat'o în nisce condițiuni fórte nefavorabile pentru elŭ.

Era de prevĕḑutŭ, că în aceste momente, când Austria se află în plină criză ministerială, monarchulŭ va face totŭ posibilulŭ ca sĕ încunjure, acum celŭ puținŭ, isbucnirea unei asemenĭ crise și în Ungaria și, deși cu greu, s'a hotărîtŭ a nu primi demisiunea cabinetului Wekerle și a-șĭ da învoirea pentru presentarea proiectului din vorbă.

Guvernamentalii au primitŭ pe șefulŭ lorŭ cu marĭ ovațiunĭ, dér se vede din tóte că bucuria lorŭ nu este deplină. Ei presĕmtŭ adecă, că s'a lungitŭ viéța ministeriului Wekerle, însĕ numai pe scurtŭ timpŭ, căcĭ de aicĭ încolo se vorŭ ridica furtunele cele grozave în parlamentŭ și afară de parlamentŭ în contra acțiunei sale, ce 'i s'au arătatŭ organului guvernamentalŭ în ḑiua, când a plecatŭ monarchulŭ din Pesta, lăsândŭ pe guvernŭ în cea mai mare nedumerire.

Faptulŭ, că Maiestatea Sa numai în momentulŭ supremŭ, așa ḑicêndŭ, și-a datŭ învoirea, nu este nicĭdecum încuragiatorŭ pentru partisanii căsĕtoriei civile, ér adversarilorŭ ei, opoșițiunei catolice conservative, îi va insufla nou curagiu pentru lupta în contra guvernului.

D-lŭ Wekerle s'a mulțumitŭ și cu mai puținŭ și n'a mai cerutŭ o manifestațiă deosebită a Corónei în favórea căsĕtoriei civile. A ascultatŭ așadér ministrulŭ-președinte de sfatulŭ lui „Pester Lloyd". Face prin urmare o impresiune ciudată, décă totŭ acestŭ ḑiarŭ, care erĭ vorbea de „garanțiile" amintite, le găsesce astăḑĭ în simplulŭ faptŭ alŭ prealabilei aprobărĭ prea înalte, susținêndŭ în contra usului constituționalŭ, că acéstă aprobare prealabilă ar fi identică cu-o sancțiune prealabilă.

Până la sancțiune se potŭ întêmpla multe. Proiectulŭ de lege alŭ guvernului va avé sĕ trécă mai întâiu prin cameră și după aceea prin camera magnaților și acésta, o prevĕdŭ bine cei dela cârmă, nu va fi lucru ușorŭ.

De acuma se va începe marea mișcare în contra căsĕtoriei civile din nou. Contrarii ei îșĭ vorŭ concentra puterile, și în frunte cu clerulŭ și cu magnații catolicĭ, vorŭ face totŭ posibilulŭ spre a amărî ḑilele câte îi mai suntŭ date cabinetului Wekerle.

Dér pe lângă oposiția celorŭ ce mergŭ alăturĭ cu Curia romană, mai trebue sĕ se țină sémă și de atitudinea partidelorŭ oposiționale din cameră, carĭ, la rêndulŭ lorŭ, de sigurŭ că nu vorŭ contribui a ușura guvernului acțiunea de reformă.

Peste acésta mai vine și nemulțumirea adêncă, ce au manifestat'o popórele și confesiunile nemaghiare față cu reformele politice-bisericescĭ ale guvernului.

Greutățile, ce va avé de aicĭ încolo sĕ le întimpine guvernulŭ ungurescŭ suntŭ dér așa de marĭ, încâtŭ succesulŭ ce l'a dobênditŭ elŭ acum, după ce a amenințatŭ cu demisiunea sa, apare în fața acestorŭ greutățĭ aprópe ilusoriu.

Uneltirĭ și atentate.

Corespondentulŭ din Aradŭ alŭ lui *„Budapesti Hirlap"* raporteză urmatórele:

Varjassy Arpad, inspectorŭ școlarŭ alŭ comitatului și orașului Aradŭ, descopere stările precare din cerculŭ sĕu de activitate. In comisiunea adunărei administrative din Aradŭ și-a cetitŭ raportulŭ asupra stărei învĕțămêntului.

In raportulŭ sĕu ḑice, că conformŭ ordinațiunei ministeriale a începutŭ visitațiunea școlelorŭ, ca sĕ facă raportŭ, că óre cu ce succesŭ se esecută în școlele poporale de pe teritoriulŭ administrativŭ art. de lege XVIII. din 1879.

In urma acésta raporteză, că în școlele poporale greco-orientale române din Szöllös, Gyarmat, Morova, Kurtakér, Ternova, Boroș-Ineu, Repszeg, Algyest, Radna, Cuvinŭ, Covasințĭ și Șiria-vechiă a aflatŭ negligența cea mai mare și *în partea cea mai mare a acestorŭ școle a aflatŭ stărĭ scandalóse.* La școlele din Szöllös și Repszeg nu s'a începutŭ instrucția nicĭ în sĕptĕmâna a opta dela începutulŭ anului școlarŭ.

La școlele aceste, ḑice raportulŭ inspectorului, *nicĭ nu póte fi vorba despre esecutarea legei privitóre la învĕțarea limbei maghiare.* In contra repețitelorŭ circulare rĕulŭ se pronunță din anŭ în anŭ în forma cea mai de nesuferitŭ.

In ședința de după amédĭ a comisiunei administrative, inspectorulŭ Varjassy a raportatŭ, că în școlele gr. or. *românescĭ* și *sêrbescĭ* de pe teritoriulŭ comitatului Aradŭ, a esperiatŭ *cele mai scandalóse resultate de învĕțămentŭ.*

Școla gr. or. română de fete de pe lângă internatulŭ din strada Deák Ferencz din Aradŭ, *nu corespunde pretensiunilorŭ legale*, din care causă propune ca sĕ fiă recercatŭ scaunulŭ episcopescŭ gr. or. din Aradŭ, ca până în anulŭ viitorŭ, sĕ transformeze organismulŭ școlei conformŭ pretensiunilorŭ legale referitóre la școlele superióre.

Acésta este, pe scurtŭ, acea parte a raportului inspectorului școlarŭ dela Aradŭ, care se referesce la școlele române. Cine nu vede, că aicĭ este vorba de uneltirĭ și atentate bine combinate contra învĕțămêntului românescŭ din comitatulŭ Aradului?

Victoria lui Wekerle.

Amŭ adusŭ ierĭ scirea, că ministrulŭ președinte Wekerle s'a dusŭ la Viena, ca sĕ stórcă dela monarchŭ învoirea pentru proiectulŭ *căsĕtoriei civile obligatóre.*

Wekerle a plecatŭ cu frica în sînŭ și s'a reîntors cu „victoria" în proțapŭ. Majestatea Sa monarchulŭ și-a datŭ învoirea, ca proiectulŭ sĕ fiă presentatŭ dietei spre desbatere, așa cum l'a codificatŭ ministrulŭ de justițiă Szilágyi. Și nime nu póte nega acum, că acésta este un mare „succesŭ" alŭ cabinetului Wekerle. Succesulŭ acesta se pare cu atâtŭ mai însĕmnatŭ, când ne gândim, că lui Wekerle i-a „succesŭ" a învinge marĭ greutățĭ: piedecile, ce i-le punea în cale aristocrația și clericalii, presiunea dela Roma, și îngrijirile Curții din Viena.

Foile unguresci, mai alesŭ cele guvernamentale, cântă osanale lui Wekerle și bucuria este așa de mare în tabĕra guvernamentală, încâtŭ Wekerle a fostŭ înprimitŭ în Budapesta cu cele mai marĭ ovațiunĭ. La gară elŭ a fostŭ întêmpinatŭ de clubulŭ guvernamentalilorŭ, care l'a condusŭ la clubŭ, unde strigăte de bucuriă au isbucnitŭ din șirurile numĕroșilorŭ aderențĭ, carĭ erau de față. Aci ministrulŭ-președinte a raportatŭ pe scurtŭ despre succesulŭ sĕu dela Viena. Deputații mai sancvinicĭ au și începutŭ sĕ vorbéscă despre unŭ conductŭ cu torțe, ce ar fi sĕ i-se facă lui Wekerle, dér acesta, ḑice-se, când a înțelesŭ ce se plănuesce, a rugatŭ pe aderenții sĕi, sĕ se rețină dela o astfelŭ de manifestațiune. Elŭ sĕ fi ḑisŭ, că în cestiunea acésta meritulŭ principalŭ îlŭ are Coróna, care c'o obiectivitate fără semĕnŭ a datŭ espresiă sentimentelorŭ sale constituționale, apoi este meritulŭ și alŭ acelorŭ numĕroșĭ membri ai oposiției, carĭ au luatŭ posițiă pentru acéstă reformă.

Tótă pressa ungurescă, fără osebire de nuanță politică, aduce omagii de mulțămită și recunoscință monarchului, care prin învoirea sa „a pecetluitŭ garanția pentru sórtea proiectului, fiind-că acéstă învoire cuprinde în sine voința regelui. Celŭ ce se opune voinței națiunei, se opune *acum* și voinței regelui."

Maghiarii au c'o „învingere" mai mult!

Adresa Ungurilorŭ Clușenĭ.

(Urmare).

A doua mĕsură, ce este a se lua în scopulŭ de a sădi în poporŭ spiritulŭ pa-

---

FOILETONULŬ „GAZ .TRANS."

Catîrulŭ Papei.

De *Alfons Daudet.*

(Fine.)

Acésta o vĕḑură 200,000 de provincialĭ. Se póte închipui spaima animalului, când după poticnirĭ prin întunerecŭ, deodată se vĕḑu pe-o înălțime de unde palatele Avignon-ului se păreau colibĭ, ér ómenii micĭ furnicĭ. Câtŭ de multŭ s'a înfioratŭ animalulŭ! Spaima lui isbucnì într'unŭ sbierătŭ așa de teribilŭ, încâtŭ păreții palatelorŭ tremurarĕ.

— Ce s'a întêmplatŭ? întrebă Papa eșindŭ pe coridorŭ.

Vĕdene Tistet deja se afla în curte și prefăcea plânsŭ: Oh, celŭ mai sfântŭ părinte, ce s'a întêmplatŭ? Catîrulŭ... Oh, Dumneḑeule, ce va fi de noi! Catîrulŭ s'a urcatŭ în clopotniță.

— Singurŭ s'a suitŭ acolo?

— Da, sfinte părinte, singurŭ. Poftițĭ și privițĭ susŭ Urechile lui se vĕdŭ ca o păreche de rêndunele. Oh, sfinte părinte, a nebunitŭ elŭ; îșĭ va frânge gramaḑii.

— Nu te daĭ josŭ îndată, creatură hĕbĕucă? strigă Papa.

— In susŭ a mersŭ ușorŭ, dér în josŭ șĭ ar puté frânge gâtulŭ și de o miie de orĭ și-ar sfărîma tóte ósele.

Bietulŭ animalŭ era nemângăiatŭ! Deja amețéla luà putere deplină asupra lui, când îșĭ plimbà încă-odată ochii pe de-asupra adâncimei, ce se întindea înaintea lui. Ii venì minte Vĕdene Tistet. Oh, mișelule, numai décă așĭ scăpa de-aicĭ, căcĭ sciu, că ți-așĭ da eu o lovitură. Ideia rĕsbunărei îlŭ umplù érășĭ de óre-care speranță.

In fine s'a hotărîtŭ, ca sĕ fiă scoborîtŭ din clopotniță. Dér acésta nu era lucru ușorŭ. Trebuia scoborîtŭ pe-o scândură cu funia. Se póte închipui ce dejosire este acésta pentru catîrulŭ Papei. Intregŭ Avignon-ulŭ era de față. Din causa acésta bietulŭ catîrŭ nu putù durmi de locŭ peste nópte. Elŭ se închipuia încă totŭ în înălțimea amețitóre și cu nesfîrșită bucuriă se gândia la óra de rĕsbunare a ḑilei următóre, când va culca la pămêntŭ c'o lovitură pe mișelulŭ Védene Tistet. Oh, ce lovitură de catîrŭ va fi aceea! gândia în sine favoritulŭ animalŭ alŭ Papei.

Și óre ce făcea Védene Tistet în timpulŭ acesta? Câtândŭ veselŭ naviga c'o luntre a Papei pe rîulŭ Rhone și călĕtorì în Neapolŭ, dimpreună c'o societate de tinerĭ nobilĭ, la regina Johanna, ca sĕ se califice în diplomațiă și sĕ studieze modulŭ mai finŭ de viéță. Tistet, se'nțelege, nu era nobilŭ, dér Papa a voitŭ sĕ rĕsplătéscă prin acésta bunĕtatea ce-o arăta Tistet față de favoritulŭ sĕu animalŭ și mai alesŭ meritele, ce și-le-a câștigatŭ la mântuirea animalului din situațiunea critică.

In ḑiua următóre animalulŭ se înșelà amarŭ în speranța rĕsbunării sale. — Mișelulŭ, bănuesce ceva, de aceea nu se arată, gândia catîrulŭ. Dér nu-i nimicŭ, rĕsbunarea întârḑie numai, dér nu piere, acușĭ o sĕ-țĭ capețĭ tu porția. Cu gândulŭ acesta se liniștea catîrulŭ.

După depărtarea lui Tistet resăriră érășĭ pentru animalŭ ḑilele vechĭ și bune. Și-a căpătatu érășĭ vinulŭ cu dulcețurile, îșĭ purta érășĭ cu demnitate stăpânulŭ, și numai publiculŭ se rĕci puținŭ față de elŭ. De obiceiu băieții arĕtau asupra turnului. Ba însușĭ Papa se sgudui încâtva în încrederea față de animalŭ, temêndu-se de aceea, că décă va ațipi nițelŭ în spatele lui, póte sĕ se deștepte în turnŭ. Catîrulŭ observà acésta și suferea în tăcerea; numai când auḑia amintindu-se numele lui Vedene Tistet, i-se lungiau urechile și privia surîḑêndŭ la picióreIe de dindĕrĕtŭ.

Astfelŭ trecură 7 anĭ. Atuncĭ se reîntórse Vedene Tistet dela curtea din Neapole. Nu se împlinì încă timpulŭ, care trebuia sĕ-lŭ petrécă acolo, dér venindu-i la cunoscință, că a muritŭ unulŭ dintre cei mai bunĭ consilierĭ ai Papei, grăbì sĕ se reîntórcă, ca sĕ câștige postulŭ ce era împreunatŭ cu venite așa de ademenitóre. Când eminentulŭ prefăcĕtorŭ pășì în sală, sântulŭ părinte abia îlŭ recunoscù, într'atâta s'a schimbatŭ. Naturalŭ, că și Papa a